

Projekt

z dnia 23 października 2024 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W GNIEWIE**

z dnia 30 października 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie
Gniew na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177) Rada Miejska w Gniewie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025-2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Gniew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025r. i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Gniewie
z dnia 30 października 2024 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 – 2027

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne	2
1.1. Podstawa prawna Programu.....	2
Rozdział II Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy.....	3
2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	3
2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej.....	5
Rozdział III Analiza społeczna Miasta i Gminy Gniew.....	10
Rozdział IV Diagnoza potrzeb rodzin	12
Rozdział V Analiza SWOT.....	14
Rozdział VI Adresaci Programu.....	16
Rozdział VII Realizatorzy Programu.....	17
Rozdział VIII Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 - 2027	17
Rozdział IX Realizacja, monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 – 2027	22

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025– 2027 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2024 poz. 177) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 145),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. 2024 poz. 1283 ze zm.)
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 2151),
- Ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 1939),
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2024 poz. 2005 poz. 750 ze zm.)
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2809),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U. 2024 poz. 17)
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2024 poz. 37),
- Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz.U. 2024 poz. 1061)
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz.U. 2023 poz. 1550.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 poz. 1870).

Rozdział II

Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów, czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹. Można zauważyć zmiany, które pojawiają się w ostatnich latach jak np. więcej kobiet podejmuje pracę, zanika autorytet starszych osób, zmienia się spojrzenie na role w rodzinie itp.

Jak zauważa B. Krzesińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- prokreacyjną,
- wychowawczą,
- gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,
- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzesińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

3. Funkcje społeczno-wyznaczające:

- a) funkcja stratyfikacyjna,
- b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;

4. Funkcje socjopsychologiczne:

- a) socjalizacyjno-wychowawcza,
- b) funkcja kulturalna,
- c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),
- d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,
- e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, gdyż jest ono w stanie przyswajać wzorce i wartości, które są modelowane przez rodziców. W danym środowisku rodzinnym tworzony jest styl życia swoich członków, a w tym można wyróżnić sposoby zachowania, reagowanie na problemy, spędzanie wolnego czasu itp. W rodzinie już młody człowiek uczy się określonego traktowania siebie a także innych, nabywa określone wartości i normy, a następnie je realizuje. Zapewnienie dziecku powyższych funkcji w rodzinie jest trudne. Wiąże się to z zadaniem określenia hierarchii wartości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli analizować informacje a także odnajdować się w określonych sytuacjach.

Rodzina dysfunkcyjna to taka rodzina, która nie spełnia prawidłowo swoich funkcji. Często członkowie takich rodzin nie potrafią wyrażać swoich emocji, uczuć. Dzieci uczą się negatywnych postaw od swoich rodziców. Na powstanie dysfunkcyjności w rodzinie wpływa wiele czynników. Jednym z takich czynników jest bezrobocie, występuje ono wtedy, gdy już jedno z rodziców nie pracuje. Efektem tego może być niezapewnienie funkcji ekonomicznej rodziny. Zbyt długie trwanie w bezrobociu może pociągać za sobą kolejne problemy, jak np. wyprzedawanie rzeczy z domu, aby zdobyć pieniądze na potrzebne rzeczy. Często może to też wiązać się z większymi kłótniami w rodzinie, czy też brakiem wzajemnego wsparcia. Kolejnym czynnikiem jest ubóstwo i bieda – są one bardzo poważnym zagrożeniem dla funkcjonowania rodziny. Trudna sytuacja materialna nie pozwoli rodzinie na prawidłowe wychowanie dziecka czy dzieci. Brak środków finansowych może wiązać się z brakiem zakupów podręczników szkolnych czy też odpowiedniego ubrania. „Odrzucenie i stygmatyzacja ubogich uczniów sprawiają, że są oni przekonani o swojej niskiej wartości, boją się podejmować wyzwania, nie mogą liczyć na akceptację, poparcie i pomoc kolegów. Często są też szykanowani

⁴ Z. Tyszka, Rodzina, (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

i wyśmiewani z powodu swojego wyglądu, niemodnych ubrań i korzystania z pomocy opieki socjalnej.”⁵ Kolejnym przykładem zaburzeń jest problem alkoholowy. Gdy jeden z rodziców nadużywa alkoholu zostają zachwiane role w danej rodzinie. Często dzieci przejmują obowiązki swoich rodziców. Takie rodziny ukrywają, że akurat u nich występuje problem alkoholowy. Dziecko w rodzinie z problemem alkoholowym czuje się zagubione. Jak pisze K. Dymek – Balcerek „emocjonalna atmosfera rodziny alkoholowej jest przepełniona wstydem, żalem, złością, lękiem, poczuciem krzywdy i winy, urazy, agresji i wydaje się, że nikt nie jest w porządku.”⁶ Przemoc jest kolejną przyczyną występowania zaburzeń w rodzinie. Można wyróżnić przemoc fizyczną wyrażaną poprzez np. bicie, kopanie, duszenie. Przemoc psychiczna polega na utrzymywaniu kontroli sprawcy nad ofiarą. Są to osoby, które chcą mieć władzę nad słabszymi. Przemoc seksualna pojawia się wtedy, gdy sprawca ingeruje w ciało drugiej osoby bez jej zgody. Wymuszenie stosunku jest przestępstwem.⁷ Kolejnym problemem jest zaniedbywanie dzieci przez rodziców. Zaniedbywanie jest to „niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju – potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, jak też z psychiczną sferą dziecka”⁸.

2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzicami,
- bezpośrednią pracę z dziećmi,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,

⁵ B. Krześcińska – Żach „Pedagogika rodziny przewodnik do ćwiczeń, Wyd. Trans Humana, Białystok 2007, s. 54.

⁶ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 103.

⁷ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 147 – 152.

⁸ M. Szymańczak, Pojęcie „krzywdzenie dzieci”, [w:] Dziecko krzywdzone, E. Czyż, J. Szymańczak (red.), Warszawa 1995, s. 14.

- organizację własnego warsztatu pracy⁹¹⁰.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:¹¹

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

⁹ Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zdani asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.

¹¹ art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821)

18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych.

Może być ona:

- **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków bądź osoby, które nie pozostają w związku małżeńskim. Celem rodzinnego domu dziecka jest sprawowanie pieczy zastępczej.

Rodzina wspierająca jest rodziną, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, a także przy prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu oraz wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.

Rodzina pomocowa jest rodziną przejmująca opiekę nad dzieckiem, które jest umieszczone w pieczy zastępczej w przypadku: czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza jest to czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. Sytuacje, które wymagają natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia dziecka, decyzję o umieszczeniu dziecka mogą podjąć inne uprawnione służby bądź sami rodzice, jednakże zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „piecza zastępcza” oznacza, iż nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym bądź rodzinnym i ma na celu zapewnienie dziecku stabilizacji, bezpieczeństwa i wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielanie przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość” odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka za rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka”¹². **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** jest instytucjonalną formą pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę oraz wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się placówki: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. Może w niej przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

¹² Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

Placówka wsparcia dziennego jest to placówka, której ma na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne¹³.

¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III

Analiza społeczna Miasta i Gminy Gniew

Na podstawie danych uzyskanych od Miasta i Gminy Gniew dokonano analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2021 – 2023, co przedstawiają poniższe tabele.

W Mieście i Gminie Gniew najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie gminy od lat są: ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powody przyznawania pomocy – rodziny (liczba osób w rodzinach)	2021	2022	2023
Ubóstwo	315 (612)	293 (596)	289 (547)
Długotrwała lub ciężka choroba	204 (317)	214 (318)	196 (299)
Niepełnosprawność	285 (498)	232 (401)	239 (414)
Bezrobocie	148 (389)	139 (377)	141 (354)
Potrzeba ochrony macierzyństwa	30 (169)	44 (253)	49 (270)
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	111 (373)	108 (365)	99 (324)
Alkoholizm	22 (31)	19 (26)	40 (46)

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

W 2023 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 462 rodziny z terenu gminy, natomiast rok wcześniej były to 455 rodziny oraz w 2021 roku było to 567 rodzin. Jeśli chodzi o rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy zauważyć można tendencję wzrostową w 2021 r. było to 474 rodziny, w 2022 r. – 524 rodziny oraz w 2023 r. – 571 rodzin.

Typy rodzin objętych pomocą społeczną	2021	2022	2023
Rodziny, którym przyznano świadczenie	567	455	462
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	474	524	571
Razem	541	546	591
Rodziny z dziećmi ogółem	118	128	127
O liczbie dzieci:		42	51

1	42	31	26
2	30	28	27
3	15	14	15
4	15	10	5
5	10	1	0
6	2	2	3
7 i więcej	1	48	38
Rodziny niepełne ogółem	44	18	16
O liczbie dzieci:	16	13	7
1	14	7	9
2	4	10	6
3	10	455	462
4 i więcej	15	524	571

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Korzystający z pomocy i wsparcia	2021	2022	2023
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	10	24	13
Praca socjalna	362	392	377

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Dane zawarte w powyższej tabeli przedstawiają, że w roku 2021 liczba zawartych kontraktów wynosiła 10, w 2022 roku było ich 24, natomiast w 2023 roku liczba zawartych kontraktów zmalała do 13.

Rozdział IV

Diagnoza potrzeb rodzin

Badania zostały przeprowadzone metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Celem badania było ustalenie aktualnej sytuacji rodzin zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Gniew.

W badaniu wzięło udział 100 osób, a w tym 68% kobiet oraz 32% mężczyzn. Średnia wieku badanych wynosi 46 lat

Dorośli mieszkańcy Miasta i Gminy Gniew:

- badani mieszkańcy zostali zapytani o problemy społeczne rodzin, które uważają za najważniejsze na terenie gminy Gniew. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali na alkoholizm (48%), na drugim miejscu niezaradność życiową (46%), na trzecim bezradność opiekuńczo-wychowawcza (31%) oraz bezrobocie (30%),
- następnie mieszkańców poproszono o określenie głównych potrzeb rodzin w środowisku lokalnym ankietowanych. Na pierwszym miejscu mieszkańcy zwrócili uwagę utworzenie punktu pomocy specjalistycznej dla rodzin borykających się z problemami (39%), kolejno: ułatwienie dostępu do usług psychologicznych (37%) ułatwienie dostępu do rehabilitacji (36%) oraz organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje dla osób poszukujących pracy (36%),
- 50% badanych mieszkańców uważa, że działania podejmowane na terenie gminy skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie w zakresie ochrony zdrowia jest najbardziej niezadowolające. 47% ankietowanych wskazuje na przeciwdziałanie alkoholizmowi, natomiast 32% na ograniczanie bezrobocia,
- 9% badanych uważa, że oferta opieki w żłobkach w Mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców. 66% uważa przeciwnie,
- 26% mieszkańców uważa, że oferta opieki przedszkolnej w Mieście i Gminie Gniew zaspokaja potrzeby mieszkańców. 54% wskazuje przeciwnie,
- 19% mieszkańców ocenia dobrze ofertę w zakresie edukacji w Mieście i w Gminie, 63% - dostatecznie, 13% - niedostatecznie, natomiast 5% - nie ma zdania w tej kwestii,

- 46% badanych mieszkańców zwraca uwagę na to, że najważniejszym problemem społecznym wśród dzieci i młodzieży jest palenie papierosów/e-papierosów, 45% na zaniedbania wychowawcze, a 41% wskazuje na przemoc rówieśniczą,
- 89% ankietowanych mieszkańców czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, 8% twierdzi przeciwnie, a 3% nie wie.

Dzieci i młodzież szkolna:

W badaniu wzięło udział 163 uczniów, z czego 53% to kobiety, natomiast 47% to mężczyźni.

- 36% badanych uczniów deklaruje, że planuje mieć wyższe wykształcenie, 26% średnie ogólne lub zawodowe, matura. 15% zadeklarowało na zasadnicze zawodowe, bez matury oraz 23% nie wie, nie zastanawiało się nad tym,
- 71% badanych uczniów obecnie mieszka z rodzicami, 16% tylko z matką, 4% z jednym z rodziców biologicznych i macochą lub ojczymem, 4% tylko z ojcem, 1% z dalszą rodziną, 2% w rodzinie zastępczej lub domu dziecka. W odpowiedzi „gdzie indziej” zostało wpisane przez uczniów: „z siostrą”,
- uczniowie zostali zapytani o aktualną sytuację rodzinną. 72% posiada pełną rodzinę. U 15% uczniów rodzice się rozwiedli lub są w separacji, u 7% uczniów jedno z rodziców nie żyje. U 2% uczniów jedno lub oboje rodziców są poza domem od co najmniej dwóch miesięcy,
- 91% uczniów czuje się bezpiecznie w domu,
- uczniowie zostali zapytani także o pewne sytuacje, które mogą zdarzyć się w ich rodzinie. 34% uczniów wskazuje, że codziennie ktoś pali papierosy oraz 11% uczniów deklaruje, że codziennie ktoś pije alkohol,
- 72% uczniów deklaruje, że czuje się w szkole bezpiecznie,
- zapytano młodzież o najważniejsze ich zdaniem problemy występujące w ich środowisku. Uczniowie najczęściej wskazali na palenie papierosów/e-papierosów (40%), spożywanie alkoholu (39%) oraz zażywanie narkotyków/dopalaczy (38%),
- poproszono uczniów o określenie tego, czego potrzebowaliby najbardziej w swoim środowisku. 53% uczniów wskazało na organizacje miejsca spotkań dla młodzieży, 35% wskazało na zapewnienie dostępu do psychologa w szkole, a 33% na organizacje obozów, kolonii, półkolonii.

Rozdział V

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to nazwa będąca akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia).

Analiza SWOT w kontekście Gminnego Programu Wspierania Rodziny pozwala na wykorzystanie mocnych stron i szans, a jednocześnie minimalizuje wpływ słabych stron i zagrożeń. Dzięki temu Miasto i Gmina Gniew może skutecznie realizować programy wspierania rodziny, dostosowując działania do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, • funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • znajomość środowiska społecznego poprzez diagnozowanie środowiska lokalnego oraz monitorowanie rodzin, osób potrzebujących pomocy, • wykorzystanie narzędzia jakim jest procedura „Niebieskie Karty”, • 89% ankietowanych mieszkańców czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, • 91% badanych uczniów czuje się bezpiecznie w domu oraz 72% uczniów deklaruje, że czuje się w szkole bezpiecznie, 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko przemocy, które jest silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy, • spożywanie alkoholu przyczyniające się do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny (48% badanych mieszkańców uważają alkoholizm jako jeden z najważniejszych problemów społecznych rodzin), • 46% badanych mieszkańców wskazuje niezaradność życiową oraz 31% na bezradność opiekuńczo-wychowawczą jako jedne z najważniejszych problemów społecznych rodzin, • 50% badanych mieszkańców uważa, że działania podejmowane na terenie gminy skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie w zakresie ochrony zdrowia jest najbardziej niezadowolające, • badani uczniowie jako najważniejsze problemy występujące w ich

	<p>środowisku najczęściej wskazali na palenie papierosów/e-papierosów (40%), spożywanie alkoholu (39%) oraz zażywanie narkotyków/dopalaczy (38%).</p>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wiedzy rodziców, opiekunów na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, • współpraca z rodziną biologiczną w celu umożliwienia powrotu dziecka do tej rodziny, • efektywna współpraca z asystentami rodziny, • interdyscyplinarna współpraca służb pomocowych, • aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, • ograniczenie występowania zjawiska przemocy domowej w środowisku lokalnym, • możliwość realizowania programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, • możliwość podnoszenia umiejętności służb działających w obszarze wspierania rodziny, • zwiększenie świadomości mieszkańców na temat instytucji, do których mogą się zgłosić w razie problemów opiekuńczo-wychowawczych, • wprowadzenie w 2023 r. nowych rozwiązań prawno-systemowych w 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę), • bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, • negatywne wzorce zachowań społecznych, • zaniedbania emocjonalne dziecka, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, • możliwość wypalenia zawodowego wśród służb działających w obszarze wspierania rodziny, • słabnięcie więzi rodzinnej, umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów poprzez spędzanie czasu w sieci, przed ekranem urządzeń elektronicznych, • przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez dzieci, • przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej, • niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej, • występowanie uzależnień m.in. od alkoholu, substancji psychoaktywnych

zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i pomocy społecznej.	<p>wpływających na problemy życia rodzin,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia dla życia rodzinnego ze strony uzależnień behawioralnych, • zjawisko erozji autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych, • niedostateczne środki finansowe na realizację zadania mogą ograniczyć możliwość pełnego podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz uniemożliwić zatrudnienie specjalistów, takich jak psycholog, pedagog czy radca prawny, którzy mogliby wspierać pracę asystentów rodziny.
---	---

Rozdział VI

Adresaci Programu

Adresatami niniejszego Programu są:

- rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej,
- rodziny zagrożone ubóstwem,
- rodziny dotknięte przemocą,
- rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Rozdział VII

Realizatorzy Programu

Program realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie przy udziale:

- Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie,
- Placówek oświatowych,
- Zespołu Interdyscyplinarnego,
- PCPR,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Służby zdrowia,
- Organizacji pozarządowych.

Rozdział VIII

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 - 2027

Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025-2027 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Mieście i Gminie Gniew w obszarze wspierania rodziny.

Celem głównym wyznaczonym w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 w Mieście i Gminie Gniew jest wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz doskonalenie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Miasta i Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny		
Kierunki działań	Wskaźniki	Termin
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom, • realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”, • monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, • rozwijanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, • uczestniczenie w kampaniach profilaktycznych z zakresu wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji wychowawczo-opiekuńczej, przeciwdziałania przemocy domowej, • zapewnienie zorganizowanego wypoczynku letniego, a także podczas ferii zimowych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, • zapewnianie rodzinom możliwości skorzystania z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD). 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin korzystająca z pomocy materialnej i rzeczowej, • liczba osób korzystająca z programu „Posiłek w szkole i w domu”, • liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych, • liczba przeprowadzonych kampanii profilaktycznych • liczba dzieci i dorosłych korzystających z ciepłych posiłków, • liczba wydanych zasiłków celowych na zakup żywności, • liczba dzieci korzystająca z wypoczynku letniego oraz z ferii zimowych, • liczba osób/rodzin korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD). 	2025 – 2027
2. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym w celu prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo -wychowawczych		
Kierunki działań	Wskaźniki	Termin
<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie asystentów rodzin do współpracy z rodzinami, • prowadzenie pracy socjalnej, • monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego, • liczba asystentów rodzin pracująca z rodzinami, 	2025 – 2027

<p>lub mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny) oraz „Rodzina 800+”, • nadzór nad sytuacją dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem, • współpraca z sądami, ich organami pomocniczymi i innymi instytucjami w ocenie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych lub umieszczonych w pieczy zastępczej, • zapewnienie funduszy na działania podejmowane przez rodziny wspierające, • poszukiwanie rodzin wspierających w najbliższym otoczeniu dziecka, które pomagają rodzicom w prawidłowym wypełnianiu zadań opiekuńczo-wychowawczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi objęta pracą socjalną, • liczba rodzin/osób które otrzymały Kartę Dużej Rodziny, • liczba rodzin pozostających w monitoringu po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny, • liczba rodzin sądownie zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny, • liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodziny, • liczba spraw sądowych, w których udział wziął pracownik socjalny, asystent rodzinny, • liczba rodzin wspierających. 	
--	---	--

3. Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin z uwzględnieniem kobiet w ciąży powiklanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych

Kierunki działań	Wskaźniki	Termin
<ul style="list-style-type: none"> • przydzielenie asystenta rodzinie zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, • zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta („Za życiem”), • liczba dzieci w tych rodzinach • liczba dzieci z niepełnosprawnością w tych rodzinach, • liczba rodzin korzystająca ze wsparcia materialnego. 	2025 – 2027

4. Zwiększenie wiedzy na temat planowania rodziny oraz jej funkcjonowania

Kierunki działań	Wskaźniki	Termin
<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie warsztatów w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży, które rozwijają umiejętności komunikacyjne oraz uczą, jak budować zdrowe i odpowiedzialne relacje, • organizowanie pogadarek dla rodziców/opiekunów na temat m.in. efektywnej komunikacji w rodzinie, • prowadzenie kampanii w lokalnych mediach (radio, telewizja, prasa) oraz na portalach społecznościowych, promujących wiedzę na temat planowania rodziny i zdrowego funkcjonowania rodzin, • systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych działań, • liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych, • liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w warsztatach, programach profilaktycznych, • liczba zorganizowanych szkoleń dla rodziców, • liczba rodziców biorąca udział w szkoleniach. • liczba przeprowadzonych kampanii, • liczba i rodzaj przeprowadzonych szkoleń dla służb pracujących w obszarze wspierania rodziny, • liczba służb pracujących w obszarze wspierania rodziny uczestnicząca w szkoleniach. 	2025 – 2027

<p>przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin w celu doskonalenia i podnoszenia ich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie warunków do rozwoju kwalifikacji asystentów rodziny, pracowników socjalnych czy też innych osób zawodowo związanych z pracą z rodziną wieloproblemową. 		
<p>5. Zapobieganie kryzysom, które wymagają interwencji służb społecznych</p>		
Kierunki działań	Wskaźniki	Termin
<ul style="list-style-type: none"> • oferowanie wsparcia terapeutycznego osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków, w celu ich leczenia i reintegracji społecznej, • inicjowanie postępowania sądowego w przypadkach, gdy rodzice nie są w stanie właściwie wypełniać swoich obowiązków opiekuńczo-wychowawczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba skierowanych wniosków do GKRPA, • liczba osób, którym oferowano wsparcie terapeutyczne 	<p>2025 – 2027</p>

Rozdział IX

Realizacja, monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 – 2027

Realizowane działania będą prowadzone we współpracy ze wszystkimi podmiotami realizującymi działania na rzecz rodzin z terenu Miasta i Gminy Gniew zgodnie z bieżącymi potrzebami.

Źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji Programu będą: budżet samorządowy (gminny, miejski, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie w terminie do 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją tych zadań.

UZASADNIENIE

Projekt uchwały Rady Miejskiej w Gniewie w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Gniew na lata 2025 -2027 został opracowany na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który stanowi, iż do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Podstawą do podjęcia działań związanych z tworzeniem nowego Programu jest zakończenie z dniem 31 grudnia bieżącego roku obowiązywania „Programu Wspierania Rodziny w gminie Gniew na lata 2022-2024”. Gmina jest realizatorem zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w związku z czym ponosi skutki finansowe wynikające z jej realizacji. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu odpłatności za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2024 r. wyniosą około 694 tys. złotych a przewidywany koszt w roku 2025 to około 800 tys. złotych

W związku z powyższym, podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.